

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 9.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1912.

Leto VII.

† Jožef Jeriha.

Umrli je zopet eden najstarejših članov Sl. kršč. soc. delavske organizacije, Jožef Jeriha, bivši zidar pri tvrdki Samassa. Jeriha je bil iz leta 1894. član Slovenskega katoliškega delavskega društva in pozneje tudi drugih društev. Udeleževal se je skoro vseh prireditev, hodisi shodov in zabav. Bil je ljubeznjiv tovariš in prepričan krščanski mož. Naj v miru počiva in blag mu bodi spomin. Pogreba se je udeležila tudi deputacija Slovenskega katoliškega delavskega društva, na čelu ji predsednik poslanec Josip Gostinčar.

Ptič posebne vrste.

Naši slovenski soc. demokrati so ptič posebne vrste. V politiki nimajo itak velike besede; največ, kar zmorejo je to, da pomagajo tu in tam, kakemu liberalnemu poslancu do mandata in pa da pomagajo v kaki občini liberalni stranki na konja. Potem smo pa z njihovo silo pri kraju. Kar jim pa manjka do moči, to pa nadomeste s predrznostjo in svojo kričavostjo. To je kajpada popolnoma naravno; kdor je majhen, pa se hoče kljub temu svetu pokazati, mora vpiti, da ga svet sliši. Zato je tudi naša soc. demokracija zelo glasna, kadar bi pa človek rad pogledal, kaj je za tem glasom, pa ni nič.

Voditelj slovenskih soc. demokratov je Etbin Kristan, ki je tudi izvoljen v občinski svet ljubljanski. On prav za prav ne predstavlja več toliko soc. demokratske politike, on se peča bolj z leposlovjem in s soc. demokratsko znanostjo o preureditvi »družabnih razmer«. Zelo zanimivo pa je, kako si on te reči predstavlja; in pri zadnji seji občinskega sveta je s svojo soc. modrostjo zelo pogorel.

Stvar se je pa takole vršila. S. L. S. je poslala v občinski svet tudi par uslužbencev, zastopnikov delavskih stanov, ki bi se mogli sej občinskega sveta šele po svojem delu po šesti uri udeležiti. In kdo je najbolj temu protivil? Etbin Kristan, glavar slovenskega socializma, mož ki zmerom upije, da se delavstvu pravice kratijo in ne da prej miru, dokler ne pridejo v vsa ljudska zastopstva odposlanci delavskih stanov. Mož je namreč venomer tiščal, da se

morejo seje občinskega sveta že ob peti uri začeti kljub vsem ugovorom delavskih zastopnikov. Razven tega je pa še napisal v svojem listu »Zarja« članek, v katerem iz naših občinskih svetnikov norce brije in na skrajno žaljiv način žali. Morda se bo ta stvar komu malenkostna zdela, a podučna je, in zdaj vemo kaj nam je soditi o naših soc. demokratih.

Ti ljudje hočejo stem reči, da delavec ne spada v take zakonodavne zastope, tje spadajo samo soc. demokratski tajniki in druga taka gospoda. Kakor bi brihten delavec sam ne poznal bolj delavskih teženj in bi ne znal sam svojih koristi zagovarjati. Po svojih ustih zmerom valjejo besedo demokracijo, kadar pa pride delavski zastopnik do besede, ga pa žalijo.

Ko bi bilo po Kristanovih mislih, bi sploh delavec ne prišel nikdar do tega, da bi sam svoje koristi zastopal. Kristan je namreč trdil, da se morejo prej »družabne« razmere tako spremeniti, da bo delavec tisti čas, prost vsega dela in da bo popolnoma svež in bister prisostvoval takim sejam, ki stavljajo na človeka velike zahteve. No če bi človek čakal tistih družabnih razmer, bi preje v ljubljanski občinski posvetovalnici trava zrastle. Slovenski soc. demokrati pa sedaj vedo, kako njih voditelji o delavstvu sodijo. Delavstvo je dobro samo za to, da na shode prihaja, časopise kupuje, strankarski davek plačuje in tajništva vzdržuje, drugo bo pa prišlo, ko se »družabne« razmere uredi, Hvala lepa za take nauke!

Volitve v c. kr. obrtno sodišče v Ljubljani in ljubljanski okolici.

Prihodnjo nedeljo, dne 28. t. m. se vrše v Ljubljani in ljubljanski okolici nadomestne volitve v c. kr. obrtno razsodišče. Pri tej volitvi voli vsak delavec in vsaka delavka, ki ima že nad 20 let in je eno leto v isti službi. Volišče, kakor tudi čas volitve je natančno označen na volilni legitimaciji. Treba pa je dobro paziti, da vsakdo vpiše na svojo glasovnico razločno tiste kandidate, ki so določeni za dotični volilni razred.

Te volitve so silno važne za delavstvo, zato je sveta dolžnost vsakega našega somišljenika, da se volitve prav gotovo udeleži in odda svoj glas za naše kandidate. Socialni demokratje

kakor tudi Ribnikarjevi liberalci so postavili tudi svoje kandidate in Vas bodo morda nadlegovali, da bi z njimi volili. Vi pa volite le sledeče kandidate, ki so kandidati poštenega delavstva:

I. RAZRED.

Skupina delavcev in veleobrtni.

Prisedniki:

Žnidaršič Anton, ključavničar v Ljubljani.
Čemažar Franc, papirne tovarne delavec v Vevčih.
Premk Valentin, strojnik v Ljubljani.
Kos Franc, delavec ljubljanske predilnice v Ljubljani.

Namestniki:

Pečan Josip, usnjar v Ljubljani.
Krušič Karel, livar v Ljubljani.
Kot prisednik vzklicnega sodišča:
Jeriha Anton, tovarniški delavec v Vevčah.

II. RAZRED.

Skupina malih obrtni.

Prisedniki:

Jereb Valentin, kamnosek, Veliki stradon 7, Ljubljana.
Štrus Ivan, krojač, Komenskega ulica št. 12, Ljubljana.
Šusteršič Franc, tesar pri g. Pustu v Ljubljani.
Ravnikar Ivan, pečar, Selo 19.
Kremžar Ivan, klepar, Št. Vid nad Ljubljano.

Namestniki:

Kavčič Andrej, pasar pri g. Kregarju v Ljubljani.
Himmelreich Franc, krojač v Ljubljani.
Mozetič Jakob, zidar pri g. Ogrinu v Ljubljani.
Kot prisednik vzklicnega sodišča:
Lotrič Andrej, ključavničar v Ljubljani.

Opozarjamo delavstvo na to, da se dobe vse informacije glede teh volitev v četrtek in petek vsak večer pred volitvami v Rokodelskem domu v Ljubljani in tudi v Ljudskem domu.

Kako išče „Narod“ v Idriji našega dopisnika.

»Naše Moči« ne more trpeti znani dopisnik v »Narodu«. Meni, da dopisuje v delavski list edini Kanduč, katerega v kratkem dopisu kar devetkrat imenuje. Razume se, da mu daje primke, da je zakrknjen, da ne more shajati brez

Strah v La Villette.

(Dalje.)

To, kar je trdil Malten, sicer ni še ničesar dokazalo, a verjetno je bilo in to timbolj, ker se še tudi ni znalo, kdo da je bila prva žrtev. V boljših slojih pač ne bi nihče iskal svoje soproge v La Villettu.

Spisi, ki mi jih je izročil komisar Malten, niso obsegali nobenih drugih važnih dejstev. Dognal sem iz njih le, da je tudi v teh izkazana kot priča Marija Anders, ali Sova, kakor so jo nazivali.

Povabil sem Andersovo k sebi.

Sova je prišla že popoldne v mojo pisarno. Zdaj sem šele videl, kako da je razoralo razuzdano življenje njeno lice. Stara je bila komaj dvaindvajset let, a izgledala je veliko starejša.

»Natančno se ne spominjam«, je pripovedovala. »V La Villette zahajam vsako noč. Poznam zato vse obiskovalke in obiskovalce zabavišča. Vse! Če pride kak nepoznanec, ki noče biti izpoznan, to takoj znam. To se zgodi večkrat. Videla sem podnevi dame, ki so se vozile v kočijah s štirimi konji, s širokimi gladkimi

prstani, ki jih pa zvečer niso nosile, ko so plesale v La Villette. Plesale tudi niso z možem, s katerim sem jih videla sedeti v kočiji.«

Prekinil sem jo, da se ne oddalji preveč od stvari:

»Ali ste že prej videla kako teh dveh žrtev?«

»Ne! Prvič v La Villettu! Znala sem takoj, da ne pripadata nam!«

»S kom sta plesali?«

»Mislila sem o tem in vem, da sta obe plesali z enim in istim plesalcem.«

»Z enim in istim plesalcem?«

»Da! Ne motim se.«

»Kako je izgledal?«

»To je bil velik, lep mož, ki je nosil dolgo, črno brado, ki je segala do prsi. Občudovala sem vedno njegove črne oči, ki so žarele liki ogenj. Obraza je bledega, kar je še bolj poostriilo nasprotstvo med črno brado in bledim licem.«

Ste li opazila pri žrtvi kak kinč, ki bi bil pozneje izginil?«

»Ne.«

»Bi li zopet izpoznala plesalca?«

»Gotovo! Saj se mi vsako noč sanja o njem. Vedno mi je pred očmi njegov smrtnobledi obraz žarečih oči s črno brado.«

To zaslišanje je dognalo:

Ena in ista oseba je morala umoriti obe ženski. Morilec je moral biti tisti neznani ptujec z dolgo, črno brado. Žrtvi sta bili njegovi ljubimki, ženski, ki sta varali svoje soproge.

Kdo li sta bili žrtvi?

Tudi drugo žrtev so večkrat fotografirali. Čudno se mi je zdelo samo to, ker ni bil nihče javljen, da ga pogrešajo.

Prva je bila umorjena že pred enajstimi dnevi. Svojci bi jo morali že pogrešati.

Čutim, da moram razvozljati zelo zagonetno uganjko.

Kako naj dobim v milijonskem mestu morilca, o katerem ne znam drugega, kakor da nosi dolgo, črno brado in je bledega obraza? Kako naj izpoznam obe žrtvi?

Svest sem si bil svoje slabosti in moral priznati, koliko se moraš zanesti v kazenskih zadevah na slučaj. Ničesar ne znam o tem slučaju. Preiskava ni nič napredovala.

A obupal nisem. Sicer dozdam nisem res še ničesar dosegel, a odprta mi še vedno ostanejo nova pota. Mislil sem in mislil ter se lotil pota, ki sem mu dozdam posvečeval le malo pozornosti.

Časopisje!

laži in obrekovanj. To je stara metoda naših liberalcev. Znana Jednakopravnost je tudi le osebe napadala, od katerih je sumila, da so dopisniki, a h koncu je vendar spoznala, da jih je več, ne pa samo eden za en list. Znani tajnik Novak meni, da kakor je za »Narod« edini on dopisovalec, za »Zarja« dr. Lončar, za »Slovenca« Oswald, za »Našo Moč« pa Kanduč. A se briti moti. »Naša Moč« je skupen delavski list, v katerega tudi delavci po potrebi dopisujejo. Enako ima tudi »Slovenec« kot glasilo Slovenske Ljudske Stranke tudi sotrudnikov raznih vrst. Zato vzbudi obilo veselosti liberalen dopisnik v naših vrstah, ko zagradi kako mu neljubo osebo ter jo po svoje obdela s peresom. Kako daleč je pomeril pravijo, mesto stvari, pa osebo napada, ki nima nič pri tem. Naj le še večkrat kaj takega ponavlja. Celo njegovi pristaši so bili večkrat nejevoljni, ko se je zadiral ob naše, ter s tem svoji stranki več škodoval, kot koristil. Če pa gre taka hrana nekaterim v slast, jim želimo le dober tek in da bi si želodca ne pokvarili. — Krščansko gospodarsko društvo je sklenilo račun za preteklo leto. Društvo šteje 564 članov, večinoma družin, prometa je bilo 253.906 K 21 v. 13 let deluje društvo in si je v tem času nabavilo 18.382 K 55 v rezervnega zaklada. Gotovo lep uspeh v tako kratki dobi in s tako skromnim začetkom. Tudi letos razdeli svojim udom godstotno dividendo od vsote, za katero je v pretečnem letu si član nakupil potrebščin. Ko se seštejejo vsi prodajalni listki in vsakemu določi, koliko mu gre od skupnega dobička, bode občni zbor. Pri tolikem številu udov seveda ne more biti še pred enim mescem. Gotovo bodo člani zelo zadovoljni z vspehom, kajti poleg svežega in dobrega blaga in natačne tehnične, bodo dobili še od čistega dobička svoj delež, ki bode v zimskem času kaj dobro došel.

Novoletni dar železničarjem.

V neki vasi se je prebivalcem zljubilo, da bi se enkrat prav do dobrega vsaj krompirja navedli. Šli so možaki na sejem ter kupili 38 vagonov te slaščice, dobavitelju pa pustili proste roke, da pošlje kolikor se mu ravno zljubi. In res je ta prebrihten čifut poslal samo 21 vagonov, češ, več nima. Vaščani, ki so se že veselili, da jim bo enkrat temeljito ustrezno so se razočarani spogledali, — ko se je začel krompir na posamezne deliti, dobili so tisti, ki so manj potrebni bili lepe merice, za te prave reveže pa je ostalo samo nekaj drobiža in olupkov. Zdaj pa naj bodo siromaki zadovoljni in naj poljubljajo roke vsem, ki so se tako sijajno zanje potrudili. Tako se je godilo tudi železničarjem, ki so od draginjske doklade, radi katere se je toliko govorilo, pisalo in tiskalo, tolažbe pričakovali. Železnični minister je dal pred prazniki razglasiti obseg te akcije in marsikateri revež, ki je upal rešitve, je moral zopet opaziti, da se je pošteno varal — ne prvo- in tudi ne zadnjokrat. Dovoljene doklade znašajo 100, 80, 70, 60 in 50 K in to še v nekaki prav čudni obliki. Podeljene so kot dodatek k stanarini, da se v pokojnino sploh ne všteto, torej za starost nič. Država je morda mislila, da je napravila veliko finančno potezo, da je železničarjem takorekoč iz žepov vzela 17 milijonov kron, kajti parlament je glasoval za 38 milijonov, res porazdelilo se je pa samo le 21 milijonov kron, in to tako pravično, da pospravijo večji del lepo uradniki višjih činovnih razredov — po 200 kron — uslužbenci pa se naj zadovoljijo s 50

Ne objavlja li časopisje vsak dan veliko dopisovalnic zaljubljenih ljudi? Morebiti rešim tako zagonetko. Čitati sem začel takozvani zdjhovalni oddelek. Pričel sem s tistimi listi, ki so izšli približno tri tedne pred prvim umorom. Preiskaval sem seveda v prvi vrsti take liste, ki se pečajo s takimi stvarmi, kjer se lahko marsikaj zakrije.

Moje delo je bilo zelo dolgočasno, truda-polno. Moje delo pa ni ostalo brezuspešno. Izstrigel sem šest inseratov, ki sem jih opremil tudi z dnem, ko so izšli. Sloveli so:

»E. B. pride. Odpotujem tri tedne k tebi. Tvoja želja se izpolni, ker ne morem drugače postopati.«

5. avgusta 19 . . .

»E. B. Potrpi. Moram vse pripraviti, ker grozi drugače nevarnost, kakor znaš. Potujem jutri. X. 68. 74. 81. 3, 16 N.«

7. avgusta 19 . . .

»Razumel. Te sprejemem. VIII. 54. 27. Ti znaš, K. 1. b. E. B.«

8. avgusta 19 . . .

Ponoči od 8. na 9. avgusta se je izvršil prvi umor. Navedeni trije inserati morajo spadati skup, kar izdajo pričetne črke E. B. Ne motim

kronami na leto. Vprašamo: Kaj je štiri krone za ubogega trpina z večjo družino in ali, recimo, nadzorniku res ni bilo mogoče ob njegovi lepi plači, ki pa se še brez izjeme pri vsakem z raznovrstnimi tantijemami zdatno pomnoži, z dosedanjim stanarino shajati. Tako reševanje draginjskih razmer kaže popolnoma nezmožnost merodajnih činiteljev v zadevah socialnih vprašanj. Kaj bo posledica tega. Neizogibno je, da nižje osebe, poduradniki in uslužbenci z vsemi sredstvi izreklamirajo zase odtrganili jim 17 milijonov kron in potem šele, ko bo gospodine minister to krivico popravil, sme »upati, da bi za nekaj časa mir«, drugače pa ne. Tudi južna železnica je že razglasila svoj blag očetovski čin. Seveda po vzorcu državne železnice in dodala kot pečat to, da je uslužbencem v treh plačilnih razredih stanarino zmanjšala, torej mesto dala, vzela. Tako se mora znati, le nižje sloje odirati, da preostane kaj za nepotrebne višje nadzornike in uradnike, za katere nitje dela nima, pa jih mora rediti, ker so, sami »protekcijinski«. Mesto vseh doktorjev in drugih takih korifej, ki pri direkciji študirajo personalne zadeve, naj bi si uprava nabavila naše časopisje ter ga upoštevala, pa bi bil mir v deželi. Kar pripada nam, požro ti lenuhi tam zgoraj na cesarskem Dunaju. Naši otroci morajo stradati, da imajo sinovi-lenuhi naših nadzornikov, ki se niso hoteli kaj priučiti, kos belega kruha in čepe lepo na gorkem pri polni skledi, seveda brez dela, kar pa je pravzaprav še sreča za nas, ker več kot delajo, tem več nesreče povzročijo. Nastopno podajemo tabelo novoupeljane stanarine pri južni železnici, na podlagi katere si vsak lahko sam brez posebnega truda izračuna, koliko bo prihodnjega prvega več na roko dobil. Ta mesec januar se bo izplačalo obnem za prihodnjo četrtletno dobo.

V kronah					
letna plača	znaša stanarina za				
	Dunaj	Trst in Reko 90%	razred		
			I 80%	II 70%	III 60%
Dunajske stanarine					
900	450	405	360	315	270
1000	450	405	360	315	270
1100	500	450	400	350	300
1200	500	450	400	350	300
1300	600	540	480	420	360
1400	600	540	480	420	360
1500	700	630	560	490	420
1600	700	630	560	490	420
1700	700	630	560	490	420
1800	700	630	560	490	420
2000	800	720	640	560	480
2200	800	720	640	560	480
2400	900	810	720	630	540
2600	900	810	720	630	540
2800	1100	990	880	770	660
3000	1100	990	880	770	660
3200	1100	990	880	770	660
3400	1100	990	880	770	660
za uslužbence, ki so bili 31. decembra 1909 zo v službi južne železnice veljajo sledeče navedene postojanke					
1200	560	504	448	392	336
1400	660	594	528	462	396
1800	760	684	608	532	456

Čuvajem, signalnim slugam in prožnim urejevalcem se na podlagi te tabele uredijo

se, če sodim, da javlja dotičnica, da odpotuje tri tedne k njemu. Domnevam, da je dotičnica tudi svoje obvestila o tem, da nekam odpotuje, ker še ni ovadeno, da jo pogrešajo. Zadnji inserat je moral biti morilčev.

Številke pomenjajo neko dogovorjeno vsebino, ki jo še ne morem uganiti. Najbrže tičejo strani kake knjige.

Zveza z umorom se zamore seveda utemeljevati zgolj z dnem umora 8. avgusta.

»A. Ne morem b. b. 1. Morava b. sama. Ali prideš? Pričakujem?«

10. avgusta 19 . . .

Dva dni po prvem umoru.

»II. 65. 74. 16. A.«

14. avgusta 19 . . .

Tajnostne vrstice vzbujajo sum, da obstoja zveza med prvimi in zadnjimi tremi inserati.

»Konciule! Pridi XIV. 18. 67. 93. A. E.«

16. avgusta 19 . . .

Dva dni pozneje se je zgodil drugi umor.

Našel sem nekaj, kar pač lahko omogoči nadaljnje poizvedbe. Zakrival si nisem, da če tudi zasledujem najdeno domnevno sled, lahko pridem do točke, ki mi onemogoči nadaljnje zasledovanje.

(Dalje.)

njih stanarinske doklade. Iz zadnje tabele se razvidi, da uslužbenec, ki je vstopil k železnici po 31. decembru 1909, izgubi v vseh treh plačilnih razredih — v Ljubljani na primer, ako čepi v vsakem plačilnem razredu po tri leta, skupaj 432 K. — Postaje, kolikor jih je na slovenskem ozemlju, so pri južni železnici glede stanarinskih razredov sledeče razvrščene: I. razred Ljubljana, Opčina, Gorjca. II. razred Maribor, Celje, Zidanmost, Vrhnjska proga, Borovnica do Sežane, Prosek do Grinjana, Avrišina, proga St. Peter do Matulj. III. razred obsega vse druge, tukaj neimenovane postaje in postajališča. Za državno železnico nam razvrščene postaje po razredih ni znano, tabela stanarin pa je ena in ista, ker jo je južna železnica posnela po državni.

Iz ljubljanske tobačne tvornice.

Laž ima kratke noge. Zadnji »Tobačni delavec« se jezi, ker smo mi priredili poizvedbe o razmerah delavstva v ljubljanski tobačni tvornici. Resno delo naše strokovne organizacije za koristi tobačnega delavstva nazivajo ti ljudje komedijo. Mi to beležimo zato, da zna delavstvo, kako se tisti ljudje, ki so povzročili, da je bila uvrščena Ljubljana v III. krajni razred, norčujejo iz resnega dela delavstvu v korist. Mi poizvedujemo o delavskih razmerah posameznih oddelkov zato, da se sestavi spomenica, ki obsega res vse delavske zahteve in pritožbe. Rdeča stranka ne dela tako. Ti ljudje se zanašajo le na to, kar jim iztuhta njih Pattermann na Dunaju. Sami pa se nikdar ne ozirajo na to, kar zahteva delavstvo. Komedijo uganjajo socialni demokrati, nam pa gre za pozitivno delo delavstvu v korist.

Shod moškega delavstva ljubljanske tobačne tvornice po § 2. zborovalne postave se priredi v sredo takoj po dokončanem tvorniškem delu. Delavci, ki Vam je na tem, da zve svet, kako da se Vam godi in da se Vam odpomore, nanj!

»Zarja« se dne 18. t. m. jezi na »Našo Moč«, gospod Etbina Kristan, ki hoče biti vedno nobel človek, zabavlja, kar more čez nas. Prav mu ni, ker smo v »Naši Moči« zopet povedali, da so socialni demokrati vzrok, ker Ljubljana ni uvrščena v tisti plačilni razred, v katerem bi prav za prav morala biti. »Zarja« ni ovrгла naše trditve, a v zabavljanju gospoda Etbina Kristana smo opazili, da postaja gospod Etbina Kristan mistik, ker trdi stvari, ki so mistične zato, ker se niso nikdar zgodile. Mistik »Zarja« piše: »Vse delo klerikalne organizacije je obstajalo v tem, da so se pele litanije, pobiral denar za falirane študente in zamorčke ter se intonirala kakšna domača, če se je slučajno kdo spomnil, da je god tega ali onega svetnika. Mi nismo mistiki, sodimo, da Etbina njegova mati ni učila smešiti obredov tiste katoliške vere, v kateri ga je pošteno in dobro vzgojila. Čast našemu poštenemu in vernemu ljubljanskemu tobačnemu delavstvu zato, ker je verno in zvesto veri svojih očetov in mater, a na shodih in sestankih strokovne organizacije se zboruje in razgovarja le o delavskih stvareh in more nasprotno pisati le kak mistik.

Ogorčeni so bili rdečkarji na Dunaju, ko jim je opisoval znani Supan, kako slabo da se godi mizarjem ljubljanske tobačne tvornice. Samo ogorčenje rdečkarije pa ne bo prav nič pomagalo mizarjem, ki že dobro znajo, da zanje soc. demokracija še ničesar storila ni.

Idrijska občinska uprava.

Za današnjo številko smo nameravali napisati nekaj vrstic o naših javnih cestah in potih, toda »cenjeni« liberalni dopisnik »Slovenskega Naroda« je na nek naš dopis tako imenitno na ljm sedel, da se moramo nekoliko z njim pečati. Mi smo ga namreč svoj čas potegnili s pripombo, naj bi o priliki naših rekurzov vsebino dobesedno z imeni priobčil, kakor je to prejšnja leta delal. In glej! Pretečeni teden res prišepa z dopisom, v katerem navede vse prizivnike s potrebnimi, pristno liberalnimi opazkami. Ker se je črtala podpora za obrtno šolo, očita trgovcem, da so nasprotniki vajencev; mi pa pravimo da je raznih podpor naši občini že več kakor preveč, naj se izdajajo za dijake, vajence, reveže ali pa za profesorske soproge, ker je največji revež med navedenimi osebami mestna občina sama. Idriji ni treba nobenih pozji, tudi zvišanje doklad je nepotrebno kakor hitro bo izginilo iz proračunov to, kar je nepotrebno, in med nepotrebne točke štejem, razun zgoraj omenjenih, tudi župam odločene »razne potrebščine«, in če bi jih bilo tudi samo 50 K in ne dobrih — 1800 K. Dolžnost mestne občine je, da se strogo ravna po proračunu, ne pa, da se denar porabi, kolikor ga ravno doklade dajo, ali je v proračunu ali ne. Posebno pa bomo pazili na razna prekoračenja in zato bi nas veselilo,

ako nam liberalni dopisnik priobči natančen račun in navede tudi priloge, kako se je gradilo na cesti v Dole proti Šepetavcovemu hotelu in sploh pojasni prekoračenih 15.000 K! Mesto priziva na upravno sodišče, raje pojasnilo, bo ceneje in bolje! Tudi bi nas zanimalo vedeti, koliko so stale že razne tožbe in advokati in kolikokrat je mestna občina pri tem zmagala, kolikokrat pa pogorela. Opazka, da se število prizivnikov veda krči, je bosa! Dobili bi jih lahko tudi 200 in sicer med vsemi strankami, ker posebno hišniki vašo razsipnost najbolj obsojajo, pa te ga ni treba, saj zastopuje en sam, in naj bo dotični katehet Oswald, trgovec Nagode ali pa strojar Rupnik, ki se je tudi že svojčas na neki naš priziv podpisal. Bati se ni treba zato nobenemu, ker ni nobenih stroškov, naj deželni odbor prizivu ugoditi ali ne; saj je bila navadna laž, kar se je n. pr. pred dobrimi tremi leti trdilo, češ ako propadete, boste pa plačevali, posebno Goli, ki ima denar. Ta je liberalno-bosa! Najlepše pa sedaj pride! Ker smo v predzadnjem dopisu povedali, kako sta župan in tajnik okoli deželnih odbornikov hodila in prosila naj bi se našim pritožbam ne ugodilo, se sobotni »Sl. Narod« takole razkorači: »... Zato je treba imenovana, ki sta bili kot uradni osebi informativno pri deželnem odboru, šramotiti in zasmehovati. V dotičnem dopisu je pa tudi vse polno drugih laži in obrekovanj, brez katerih Kanduč izhajati ne more. Klerikalnega notoričnega lažnivca vprašamo, kdaj so se nalagale hotelu Didič globe. Tudi ne vemo, kako se dopade deželnemu odboru, da ga Kanduč zmirja v »N. M.« s kruljavim, posebno dr. Lampe se bo za ta poklon zahvalil.« V naslednjem naš odgovor: Kdaj se je, ne hotelu Didič, temveč idrijskim liberalcem v »S. N.« narekovalo globo 1 K ako prestopijo Didičev prag, naj liberalci prašajo uredništvo »Sl. N.« ki je dotični dopis priobčilo, ali pa tiste pristaše, ki so se pred dobrimi štirimi leti teh groženj vstrašili. Radi tega se Didiču ni gostilna podrla, pač pa je zrastel dobro uspevajoči hotel in sicer uspeva najbolj radi dobre »Narodove« reklame. O »kruljevem« deželnem odboru pa je pisal tudi »Sl. N.« cele članke in sicer takrat, ko je prišel poslanec Jaklič v znani čitalniški zadevi v Idrijo. Opazka, da je bil mestni tajnik kot uradna oseba pri deželnem odboru, pa se nam zdi le v toliko resnična, ker je šel najbrže na občinske stroške in ga skrbi regulacija mestnih plač. Tu tiči zajec, gospod Julij! Ako naša pojasnila niso dovolj jasna, jih o priliki lahko še bolj utemeljimo.

Korupcija kapitalizma.

Znano je že gotovo bralcem »Naše Moči«, da je bila v letu 1908. stavka v vevški popirnici. Družba je takrat propadla. Toda akcijska družba Leykam-Josefthal je britko čutila ta udarec in se je hotela maščevati nad solidarnim delavstvom. Toda kako? V tem jim priskoči sedanjí ravnatelj Tittel na pomoč, ki je bil takrat v Gratweinu ter je ondi uničil soc. demokratično organizacijo. Imeli so svoj konsum in hranilnico. A Tittel je poskrbel, da je šlo vse skup rakom zvižgat. Nekateri so imeli v hranilnici do tisoč kron naloženega, a so v tem polomu vse izgubili. Bili so ob denar in ob delo. Tittel je vrgel čez tristo ljudi na cesto. Kaj naj si človek, ki misli po človeško, še misli od takega človeka. — Prišel je tudi zanj usodni trenutek. Pri centrali se je zameril in bil prestavljen v Bilic. Izprosil je, da je bil mesto v Bilic prestavljen v Vevče. Obljubil pa je centrali, da bo tudi v Vevčah razbil našo organizacijo in s tem pogojem je prišel v Vevče. Le previdnosti naših delavskih zastopnikov se je zahvaliti, da se to ni zgodilo. Iskal je razne prilike, nastavljal vse mogoče pasti v katere naj bi se delavstvo ujelo. Delavstvu je trgal zaslužek in so bili delavci krog 15.000 K na leto prikrajšani. Posameznim delavcem je od časa do časa vzel kar po 50 v dnevne plače. Poškodovanih delavcev ni nanzanjal zavarovalnici v Trstu itd. Toda delavstvo je mirno prenašalo vse udarce. Sedaj pa je potekla doba treh let, za katero se je Tittel pogodil z družbo. Centrala na Dunaju je pritisnila nanj, da naj izvrši kar je obljubil. Ukazalo se mu je, da mora vse tiste delavce, ki so pri štrajku kaj delovali, v treh mesecih odpustiti. Zbranih je bilo 160 delavcev in kot prvi mora pasti Anton Jeriha, ker je bil predsednik stavarkega odbora. Tittel tega ni mogel storiti, ker ni dobil vzroka za to. Prosil je pri centrali, da naj mu dajo vzrok, s katerim bi mogel Jerihata odsloviti. To se mu je takoj ugodilo. Kot vzrok za to navede slavna centrala to, da je bil Jeriha slučajno predsednik shodu, na katerem se je sklenilo prositi centralo za zboljšanje delavskih razmer. Jeriha se je kot predsednik shoda podpisal na dotično prošnjo. Na podlagi tega je bil Jeriha dne 2. t. m. takoj izpla-

čan in odpuščen. Denarja in delavske knjižice ni hotel sprejeti, ker ne pripozna tega za vzrok odpusta, kajti če bi bil to vzrok, potem ne potrebujemo nobene vlade in nobenega državnega zbora. Ko se je šlo za železnico, se je Jeriha smel podpisavati, ko gre pa za delavstvo, se pa ne sme. Obljubil je tudi, da se bo o tem govorilo dne 4. t. m. pri vodstvu S. L. S. zlasti še glede vodne moči na Fužinah in v Medvodah. Voščil je srečno novo leto in odšel. Gospodje so bili poparjeni in so drugi dan denar in knjižico poslali k županstvu. Jeriha je bil vprašan, če denar sprejme, a je to odklonil, češ, da mu ni župan nič dolžan in hoče biti plačan tam, kjer je delal in tudi knjižico hoče dobiti tam, kjer jo je izročil. Župan je na to vse skupaj poslal v tovarno nazaj. Tako sedaj čaka odrešenja v tovarni. Kaj se bo z njo zgodilo, bomo že še poročali.

Zvižaje kapitalizma.

Kako znajo kapitalisti farbati, se je pokazalo zopet pri odslovljenju tovariša Jerihata iz vevške popornice. Vodstvo mu je vpisalo v spričevalo, da je bil zdrav iz dela odpuščen, dasi ga ni noben zdravnik preiskal. O tem se bo še govorilo. Delavstvo je ogorčeno, ker se delavec ki je 27 let delal, kar brez vzroka vrže na cesto. Radi tega je tudi, ko je prišel inšpektor Kenedl odločno nastopilo. Bil je revež v velikem strahu. Rad bi se bil na skrivaj izmuznil, pa to ni bilo mogoče, ker je delavstvo zastražilo vse izhode. Obljubil je, da bo v dveh dneh odgovoril z Dunaja, ker sam nima moči o tem odločevati. Delavstvo pa je ogorčeno zahtevalo, da se mora Jeriha sprejeti nazaj v delo. Čez dva dni pa je prišel odlok centrale, v katerem stoji, da se mora takoj 23 delavcev odpustiti iz dela. Ravnatelj sta se podala k okrajnemu glavarstvu, da bi dalo na pomoč orožnike in vojake. Glavar pa jima je dal zastopiti, da za tako umazano podjetje kot je vevška tovarna, nima nobenega vojaka. Tako sta se gospoda žalostna podala domov. Šla sta na Dunaj kjer so Tittelnu odvzeli čast ravnatelja. Zares, kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Sedaj ima vsaj Jeriha tovariša, da mu ne bo dolgčas. Kdo bo sedaj ravnatelj se še ne ve.

Težka poškodba prožnega delavca na Rakeku.

Dne 19. novembra 1911. je dobil delovodja Prudič nalog od svojega prožnega mojstra, da ima s svojim oddelkom zunaj proge postaje Rakek s tovornimi vozovi premoga pepel (leš) voziti s pomočjo 15 delavcev v postajo Rakek. Ko so bili vozovi naloženi, preskrbi Prudič za varnost in zaukaže odriniti naložene vozove proti postaji. Ko so porinili vozove do spremembe (Wechsel) št. 14, se je prvi voz nekako zakasnil radi teže, tako, da ga je drugi voz dohitel in ga lahko odbil naprej. V tem trenutku pa je delavec Andrej Bečaj, ki je odzadaj na prsnem travu (Brustbaum) voz porival, v naglici padel tako nesrečno, da mu je leva roka čez tračnico ležala, nakar ga je prijelo kolo drugega voza in mu strlo roko v komolcu. Težko poškodovana delavca Bečaja so takoj po možnosti obvezali in s prvim vlakom prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so mu radi težke poškodbe morali roko odrezati. Takoj so se začele poizvedbe o krivcih. V postaji Rakek so bili napravljene dve ovadbi, ena da je izključena vsaka krivda kakega uslužbenca, druga pa, da je bilo skrbljivo za varnostne odredbe. Tretja ovadba pa je naperjena proti delovodju Prudiču po orožništvu v Rakeku, ki je našlo svoje predpise, katerih naši železniški predpisi ne vsebujejo. Glavna sodnijska razprava je bila razpisana dne 19. januarja ob pol desetih uri dopoldne pri deželnem sodišču v Ljubljani. Zagovorništvo je prevzel g. dr. Pegan, odvetnik in deželni poslanec v Ljubljani, ki je poznan kot izboren govornik. Zagovarjal je obtoženca kot pravovarstveni zastopnik Prometne zveze. Dr. V. Pegan se je za svojega obtoženca vestno zavzel. Povdarjal je in natančno razložil s povdarikom, da je obtoženi Valentin Prudič, prožni delovodja, popolnoma nedolžen (s pripombo, da je v tej zadevi kriv nezgode nekdo drugi), in prosi slavno c. kr. deželno sodnijo za oprostitev obtoženca. Sodni dvor je Prudiča oprostil vsake krivde in kazni.

Savški novičar.

Občni zbor Prvega delavskega konsumnega društva na Jesenicah, bode v nedeljo dne 4. svečana ob 3. uri popoldne v Delavskem domu. Društvo je minulo leto dobro napredovalo, razširilo je znatno svoje prostore, da zamore zadostiti vsem potrebam. Prometa je imelo 397.222 K, kosmatega dobička 24.130 K 6 v, čiste ga dobička 12.319 K 37 v, rezervni zaklad znaša 17.005 K 47 vin. Promet se je pomnožil za čez 80.000 K, toraj za eno petino. Dividenda se bo iz-

plačala lahko po 6 odstotkov. Delavstvo, preglej te številke ter se v obilnem številu udeleži obč. zbora. Vsak zaveden delavec bode kupoval v tem društvu.

× × ×

Naj opomnimo merodajne faktorje v tovarni na mojstre, posebno v pokarci. Ta, ki vsakega delavca vidi, ako kaj postojí, ki ima vsakega za štrajkarja, ki prosi za boljšo plačo, naj pogleda po svojem oddelku, kake svinjske razglednice se prodajajo. Kdo pa ima v tem oddelku štacuno? Ali tega po hoboten ne vidi, koliko časa se izgubi pri tem. Torej!

× × ×

V nedeljo, dne 28. prosinca zvečer bode v prostorih Delavskega doma občni zbor Katoliškega delavskega društva. Mi se ga bomo v obilnem številu udeležili, ker smo krepko v tem društvu organizirani, vabimo pa tem potom vse somišljenike, naj društvu pristopijo, da se izpolni naša organizacija.

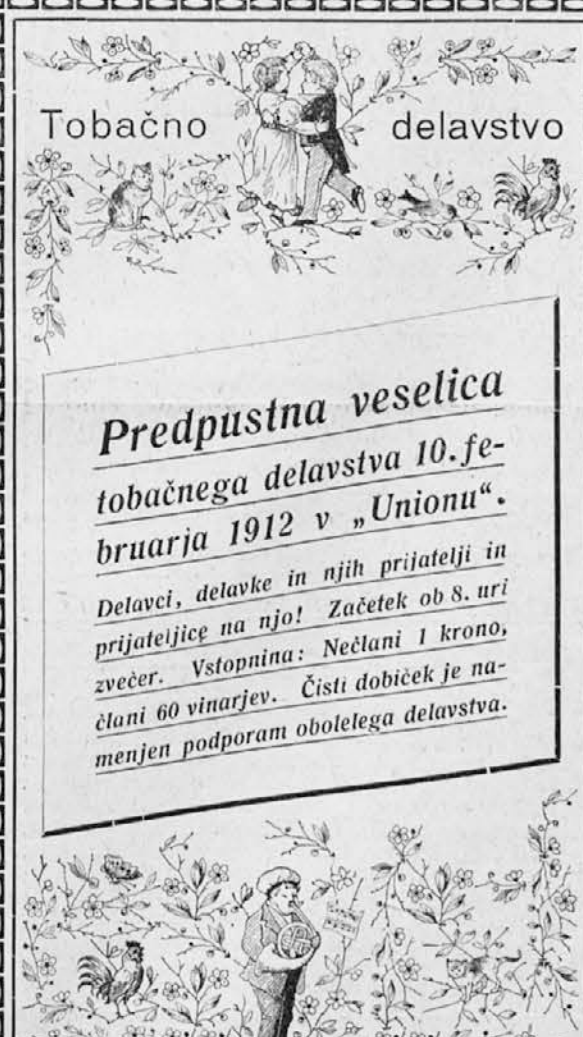
Shod železničarjev.

V nedeljo, dne 21. t. m. se je vršil na Grosupljem v gostilni g. Košaka shod železničarjev dolenske proge. Poslanec Gostinčar je v poljudnem govoru poročal o razpravi o zboljšanju železničarskih razmer v državnem zboru. G. Medved pa je podal poročilo o delovanju Kršč. soc. železničarske organizacije od časov njenega obstoja. Shod, ki je bil zelo dobro obiskan, je vzel z odobravanjem na znanje poročila.

Prometna zveza.

V številki 8, od dne 19. januarja, se je pomotoma urinila napaka. Ta mesec, februar, je plačati 1 K 25 v, ne pa 1 K 20 v, kakor se je poročalo.

Tobačno delavstvo

Predpustna veselica
tobačnega delavstva 10. februarja 1912 v „Unionu“.

Delavci, delavke in njih prijatelji in prijateljice na njo! Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Nečlani 1 krono, člani 60 vinarjev. Čisti dobiček je namenjen podporam obolelega delavstva.

? Kateri

kavini pridatek naj kupim?
Izbira je v resnici težka, — kajti toliko ponudb človeka naravnost zbega!

Kaj rabite Vi, gospa soseda? — Jaz? — Jaz sem in bom ostala pri preizkušenem

pravem : Franckovem : pridatku za kavo s kavinim mlinčkom;

od tega zadostuje : manjša : množina; on povzroči najlepši, zlatorujavi, čisti zvretek, toraj močno, slastno kavo!

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

**Denarni promet
I. 1910. čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 503.575.98. ■**

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje po 4 1/2 % brez
kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šilbar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Smetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisl. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetljic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavlj.: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

Josip V. dmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škofijo št. 19,
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

**Dežnike in
solnčnike
domačega izdelka**

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico šte. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevezmeta tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih sodov. njegovo stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti žilodnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in siast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ogujivanju otrok in proti potenju nog,
skatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Stadin“ za otroke skatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno sredstvo
steklenica 30 v.
Trpotčev sok, izvrstnen pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Štritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prek morska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelvodov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eiernit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

